

УДК 338.49 (477)

П. В. Кухта,

к. е. н., доцент, Київський національний університет імені Тараса Шевченка

ІНФРАСТРУКТУРНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

P. Kukhta,

PhD in Economics, Associate Professor, Taras Shevchenko National University of Kyiv

INFRASTRUCTURAL SUPPORT OF INNOVATIVE ACTIVITY IN UKRAINE: PROBLEMS AND PROSPECTS

Розкрито актуальні проблеми інфраструктурного забезпечення інноваційної діяльності в Україні, особливості функціонування та становлення елементів вітчизняної інноваційної інфраструктури. Висвітлено окремі питання регуляторної політики у галузі забезпечення сприятливих умов для здійснення інноваційної діяльності, що гальмує розвиток інноваційної інфраструктури та ускладнює конкурентоспроможність вітчизняних підприємств. Відзначено, що інноваційна інфраструктура в Україні розвивається безсистемно, без належної державної підтримки, не здатна охопити всі ланки інноваційного процесу і носить фрагментарний характер. Законодавчо-нормативна база у сфері інноваційної діяльності ще потребує вдосконалення, аби відповідати покладеним на неї завданням. Показано, що реально не сформовано цілісної та ефективної національної інноваційної системи, не існує розробленої послідовності заходів щодо формування та розвитку ефективно діючої інноваційної інфраструктури.

Actual problems of infrastructural support of Ukrainian innovation activity and special developmental functions of national innovation infrastructure elements are uncovered. Certain issues of regulatory policy in the area of providing a sufficient environment for innovation activity performance are highlighted. These issues reduce the development of innovation infrastructure and complicate the competitiveness of domestic enterprises. It is also mentioned that innovation infrastructure in Ukraine is developing inconsistently without proper governmental support, so it cannot reach all the parts of the innovation process. In order to meet all its tasks a law system in the field of innovation activity needs to be improved. It is shown that an effective national innovation system is not formed yet. The stages of effective innovation infrastructure development are not still formed.

Ключові слова: інноваційна інфраструктура, інноваційна діяльність, інноваційна модель розвитку, конкурентоспроможність, національна економіка.

Key words: innovative infrastructure, innovative activities, innovative model of economic development, competitiveness, national economy.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Необхідність інфраструктурного забезпечення інноваційної діяльності — це аксіома сьогодення у розвитку національної економіки, підвищення її конкурентоспроможності [17]. Інноваційна інфраструктура відіграє важливу роль у відновленні інноваційних процесів, забезпечує рух ринкових потоків, інформації, знань, технологій та взаємодію між різними інституціональними структурами економіки. Рівень розвитку інноваційної інфраструктури визначає темпи зростання національної економіки.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Теоретичні та прикладні питання формування інноваційної інфраструктури, проблем її функціонування та перспектив розвитку розглядаються у працях багатьох вітчизняних учених, серед яких можна виділити роботи Ю. Бажала, Н. Гончарової, О. Жилінської, Г. Каличича, М. Крупки, А. Мазура [6], В. Нежиборця [10], М. Паладія, В. Семиноженка [11; 12], В. Соловйова, Д. Черваньова [16], В. Шовкалюка [17—19] та ін. Особливості функціонування та становлення елементів інноваційної інфраст-

руктури досліджуються вченими Національного інституту стратегічних досліджень [4], Центру досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г.М. Доброва НАН України, Українського інституту науково-технічної та економічної інформації, Науково-дослідного економічного інституту Міністерства економіки України. Окремо слід відзначити наукову школу професора Д. Черваньова, у межах якої було захищено низку дисертаційних робіт науковцями: О. Герасименко, А. Дукою, Л. Золотаревською, Л. Оліх (Шаповаловою), М. Шингуром та ін.

Серед зарубіжних дослідників проблем інфраструктурного забезпечення інноваційної діяльності варто відзначити науковий доробок С. Валдайцева, С. Глазьева, А. Мухамедьярова, Л. Нехорошевої, Б. Санто, Н. Фонштейн. Необхідно окремо виділити дослідження А. Ткача, Н. Внукової, М. Йохна, М. Шарко та Й. Шумпетера щодо розкриття складових економічної системи, принципів їх функціонування та взаємодії з інноваційною сферою.

Невирішені раніше частини загальної проблеми. Проте досі залишаються невирішеними окремі питання регуляторної політики у галузі забезпечення сприятливих умов для здійснення інноваційної діяльності, що гальмує розвиток інноваційної інфраструктури та ускладнює конкурентоспроможність вітчизняних підприємств.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЗАВДАНЬ ТА ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою статті є дослідження проблематики інфраструктурного забезпечення інноваційної діяльності в Україні, розробка рекомендацій щодо вдосконалення інноваційної інфраструктури в контексті підвищення ефективності національної економічної системи.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Економіка суспільства є інноваційною, якщо в суспільстві розвинені інноваційні інфраструктури, які здатні оперативнo і гнучко реалізовувати необхідні в даний момент інновації, засновані на високих виробничих технологіях, і здатні розгорнути інноваційну діяльність. Формування інноваційної інфраструктури має базуватись на таких принципах, як адекватність інфраструктури рівню розвитку країни і відповідність реальним потребам суспільства; раціональне територіальне розміщення та функціональна концентрація на гострих проблемах інноваційної діяльності; доступність послуг для підприємців (територіальна, інфор-

маційна, вартісна), залучення державних і недержавних ресурсів [10].

В умовах глобальної конкуренції на світовому ринку виграє той, хто має розвинену інфраструктуру створення і реалізації інновацій, хто володіє найбільш ефективним механізмом інноваційної діяльності [10]. Нині комплексні заходи, спрямовані на формування і розвиток інноваційних територіальних утворень, які сприяють піднесенню економіки та активізації творчого процесу, увійшли у число пріоритетних державних програм у розвинутих країнах світу.

Інноваційна інфраструктура є базовою складовою, основним інструментом і механізмом інноваційної економіки, реалізації інноваційного потенціалу суспільства, що здатний піднести економіку країни на високий рівень розвитку. Як відомо, розвинена інноваційна інфраструктура характеризується [18]:

- поширеністю в усіх регіонах, що надає змогу виконувати на місцях завдання функціонально повного інноваційного циклу: від розробки інноваційної пропозиції, маркетингу і техніко-економічного обґрунтування до впровадження та комерціалізацію новацій;

- універсальністю та гнучкістю, що сприяє реалізації інновацій у будь-якій сфері діяльності та адаптації до швидких змін у розвитку як науки і техніки, так і ринкового середовища;

- інформаційною, кадровою та фінансовою забезпеченістю усіх ланок інноваційної діяльності;

- конструктивністю, що забезпечує досягнення оптимального остаточного результату.

Аналізуючи стан розвитку інноваційної інфраструктури в Україні, слід відзначити, що інноваційна інфраструктура розвивається безсистемно, без належної державної підтримки, не здатна охопити всі ланки інноваційного процесу і носить фрагментарний характер. Інноваційна інфраструктура має органічно поєднувати послідовність ланок: "ідея — наука — технологія — виробництво — ринок", створюючи цілісну систему провадження інноваційної діяльності, тоді як в Україні існують лише окремі її складові, які не взаємодіють між собою. На практиці має місце штучний розрив органічно єдиних компонентів трикутника знань: передової освіти, конкурентоспроможних наукових досліджень та інновацій. Вони функціонують практично незалежно одна від одної, з недостатнім рівнем координації та загальних цілей [18; 19].

В Україні вже створено законодавчу базу у сфері інноваційної діяльності, проте вона ще потребує вдосконалення, аби відповідати завданням покладеним на неї. Варто зауважити, що, наприклад, бізнес-інкубатори в Україні досі не мають чіткого юридичного статусу, для них не передбачено жодних пільг, більшість із них не займаються "інкубацією" високотехнологічного бізнесу. На жаль, реально не сформовано цілісної та ефективною національної інноваційної системи, не існує розробленої послідовності заходів щодо формування та розвитку ефективно діючої інноваційної інфраструктури. До того ж, проблемною ланкою в розвитку інноваційної інфраструктури в Україні є не відсутність грошей чи дієвої нормативно-правової бази, які гальмують процес, а відсутність структур, спроможних перетворювати ідеї в науково-технічні розробки і забезпечити впровадження їх у виробництво [6].

Світовий досвід становлення інфраструктурного забезпечення інноваційної діяльності в розвинених країнах показує, що основним елементом державної політики є програми стійкого розвитку і створення технокополісів і технопаркових структур, які виступають як основне джерело впровадження високих технологій у виробничий процес.

Станом на 1 січня 2012 р. зареєстровано 16 технопарків (що створені відповідно до Закону України "Про спеціальний режим інноваційної діяльності технопарків"). У регіонах України зокрема функціонує 12 технопарків, діє один науковий парк — "Київська політехніка", правову основу діяльності якого регламентує Закон України "Про науковий парк "Київська політехніка"".

За даними Державного агентства з питань науки, інновацій та інформатизації України [14], українськими технопарками за 10 років виконано 116 проектів; створено 3 551 нових робочих місць; реалізовано інноваційної продукції на 12,3 млрд грн. (у т.ч. 1,7 млрд грн. — експорт); перераховано до бюджету — 0,9 млрд грн; державна підтримка інноваційних проектів склала 0,48 млрд грн. Проте відчутний фінансовий результат демонструють лише два технопарки: Інститут електрозварювання ім. Є.О. Патона (м. Київ) та Інститут монокристалів (м. Харків). Усього по Україні діє 20 інноваційних центрів, 24 інноваційних бізнес-інкубаторів, 11 центрів комерціалізації інтелектуальної власності, 7 центрів інновацій та трансферу технологій, 15 центрів науко-технічної і економічної інформації, функціонують нечисленні консалтингові фірми та небанківські фінансово-кредитні установи.

Впровадження інновацій і розвиток науково-технологічного сектору в Україні досі залишається витратним, не вигідним і не рентабельним. Стимули до розвитку інноваційної активності суб'єктів економічної діяльності, які закладалися у низку законів України, так й не перетворилися на цілісну систему через непослідовність державної політики у сфері економічного розвитку [11]. Широко відомими є приклади призупинення і скасування відповідних статей Законів України "Про інноваційну діяльність" і "Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків". Крім того, підприємства України не мають доступу до дешевих фінансово-кредитних ресурсів, вкрай необхідних для розвитку інноваційного сектору. Ліквідовано Державний інноваційний фонд, Державний фонд фундаментальних досліджень зведено нанівець, а реально діючих венчурних фондів практично не існує.

Аналіз світового досвіду свідчить, що у високорозвинених країнах частка бюджетних асигнувань на функціонування науково-технічних зон досить висока: у Великобританії — 62 %, Франції — 74 %, у Німеччині — 78 %, у Нідерландах — 70 %, у Бельгії — майже 100 %, тоді як українські технопарки на самофінансуванні, а держава надає лише деякі пільги та преференції, що належать до непрямих методів стимулювання [12]. Звісно, такі методи підвищують технічний рівень виробничої бази, стимулюють впровадження прогресивних технологій, наукомісткої продукції, прилив іноземних інвестицій та активність підприємців, проте не забезпечують динамічного розвитку інновацій в Україні [1].

За даними останнього звіту Всесвітнього економічного форуму про глобальну конкурентоспроможність у 2012—2013 рр. [21], Україна серед 144 країн посіла 73-є місце проти 82-го у 2011—2012 рр. продовжуючи демонструвати свої основні конкурентні переваги — освіту та ємність ринку. Російська Федерація та Казахстан випереджають Україну за показниками конкурентоспроможності, посідаючи відповідно 67 і 51-е місця у загальному рейтингу [9].

Серед основних невикористаних можливостей особливу увагу слід приділити підіндексам "Інновації" та "Технологічна готовність". Рейтинг України за підіндексом "Інновації" у 2012—2013 рр. відповідає 71-му місцю. Найбільший вплив на підвищення значення цього рейтингу в 2012—2013 рр. порівняно з попереднім періодом мала зміна таких його складових, як якість науково-дослідних інститутів (зростання на 8 позицій), державні закупівлі новітніх

технологій і продукції (+15 позицій), наявність вчених та інженерів (+26 позицій), кількість патентів, отриманих у США на 1 млн населення (+20 позицій) [9].

За показником "інноваційна спроможність" рейтинг України знизився на 16 позицій, оскільки вітчизняні підприємства більшою мірою використовують іноземні технології шляхом отримання ліцензій, ніж власні розробки та дослідження. Рейтинг України за підіндексом "Технологічна готовність" у 2012—2013 рр. підвищився до 81-го місця проти 82-го у 2011—2012 рр. Варто відзначити, що у 2012—2013 рр. майже всі показники підіндексу покращилися. Зокрема такі: "Рівень освоєння технологій" (+2 позиції), "Іноземні інвестиції та трансфер технологій" (+15 позицій), "Інтернет-користувачі" (+4 позиції) [9].

Інноваційні процеси в економіці не набули вагомих масштабів. Наукоємність промислового виробництва в Україні знаходиться на рівні 0,3%, що на порядок менше від світового рівня. При цьому майже третина коштів, що витрачаються на інноваційну діяльність, припадає на закупівлю обладнання, у той час, як на придбання прав на нову інтелектуальну власність або на проведення НДР, витрати на порядок менші. Майже половина з інноваційних підприємств узагалі не фінансують проведення наукових досліджень в інтересах власного виробництва [7].

Проте низький рівень наукоємності вітчизняного виробництва визначається не тільки дефіцитом грошей або браком стимулів і пільг. Тут фундаментальне значення має структура економіки. В українській економіці домінують низькотехнологічні галузі виробництва, які природно відносяться до малонаукоємних галузей: добувна і паливна, харчова, легка промисловість; агропромисловість. Загалом в Україні домінує відтворення виробництва 3-го технологічного укладу (гірнична металургія, залізничний транспорт, багатотоннажна неорганічна хімія та ін.). Відповідно майже 95% вітчизняної продукції належить до виробництв 3-го та 4-го технологічних укладів [7].

У 2011 р. інноваційною діяльністю у промисловості займалося 1 679 підприємств, або 16,2% до загальної кількості промислових підприємств, проти 1 462 і 13,8% у 2010 р. табл.

Таблиця 1. Динаміка показників інноваційної діяльності у промисловості України*

Показник	Роки				
	2007	2008	2009	2010	2011
Загальний обсяг фінансування інноваційної діяльності в Україні, млрд грн.	10,8	12,0	7,9	8,0	14,3
Кількість інноваційно активних промислових підприємств, % до загальної кількості промислових підприємств	1472 / 14,2	1397 / 13,0	1411 / 12,8	1462 / 13,8	1679 / 16,2
Освоєння виробництва інноваційних видів продукції на промислових підприємствах, найменувань	2526	2446	2685	2408	3238
Обсяги реалізованої інноваційної продукції, млрд грн. / % до загального обсягу реалізованої промислової продукції	40,2 / 6,7	45,8 / 5,9	31,4 / 4,8	33,7 / 3,8	42,4 / 3,8

*Джерело: статистичні збірники Державної служби статистики України "Наукова та інноваційна діяльність в Україні" за 2009—2011 рр. [20].

1. Між тим мінімально необхідним в умовах сучасної економіки є показник у 25%, а середньоєвропейський рівень інноваційної активності перевищує 40% [11].

Однією з причин неуспішності інноваційних реформ в Україні є хронічний брак коштів. Встановлена законом норма бюджетного фінансування наукової і науково-технічної діяльності в 1,7% ВВП ніколи не виконувалася навіть у половинному обсязі. Відповідно у 2011 р. частка загального обсягу фінансування витрат на науку у ВВП становила 0,73%, у 2010 р. 0,82%, у т. ч. коштів державного бюджету — 0,34%; у 2009 році становив 0,85%, у тому числі коштів державного бюджету — 0,37% (у середньому на науку в державному бюджеті України виділяється не більше 0,4% ВВП). Загалом рівень наукоємності ВВП України неухильно знижувався [2; 15].

Оптимальним варіантом розвитку інноваційного середовища є налагодження тісного взаємозв'язку між державою, безпосередньо зацікавленою у збільшенні кількості інновацій, що підвищують соціально-економічний добробут громадян, освітою в особі вищих навчальних закладів, що виступають як джерело інноваційних ідей, і бізнесом, здатним здійснити фінансування інноваційних розробок. Стимулювання зростання інноваційних розробок у сфері високих технологій має здійснюватися за рахунок залучення фінансових коштів в інноваційне підприємництво й утримання висококваліфікованих кадрів шляхом створення нових робочих місць високого рівня престижу, що є основними завданнями технопарків у світовій практиці [10].

Досвід проведення реформ в інноваційній сфері країнами-лідерами надає багато прикладів успішної взаємодії держави, науки і

бізнесу. Упродовж останніх років Україна починає імплементувати подібний досвід у власну практику державного управління інноваційними процесами, поєднуючи його з особливостями вітчизняної економіки.

Законодавством України передбачається створення таких основних видів інноваційних структур, як інноваційні бізнес-інкубатори, інноваційні центри, технопарки, технополіси, ефективність яких доведена досвідом розвинених країн. За підрахунками спеціалістів, у цей час у країні діють 14 законодавчих актів, близько 50 нормативно-правових урядових актів, 100 різноманітних відомчих документів, що регламентують інноваційну діяльність за такими важливими аспектами, як визначення науково-технологічних та інноваційних пріоритетів, фінансове забезпечення інноваційної діяльності, функціонування технопарків та ін. Світовий і вітчизняний досвід свідчать, що чим частіше змінюються правові норми, тим гірше вони виконуються. До теперішнього часу немає чіткого визначення нормативно-правовими актами України всіх елементів ринкової інноваційної інфраструктури, що можуть бути за призначенням віднесені до групи об'єктів підтримки інноваційної діяльності, загальноприйнятого визначення або сталої класифікації технопарків [10]. Водночас більшість механізмів фінансової підтримки та податкового стимулювання, передбаченого цими актами, не застосовуються в повному обсязі. Крім того, відсутність сформованого системного підходу, науково обгрунтованих концептуальних засад щодо державної науково-технологічної та інноваційної політики не компенсується кількістю законодавчих актів, численними змінами та доповненнями до них.

Так, минулого року з метою дерегуляції інноваційної діяльності урядом на розгляд Верховної Ради подано нову редакцію Закону України "Про інноваційну діяльність". Окрім цього, з метою забезпечення ефективного використання вітчизняного науково-технічного потенціалу та комерціалізацію результатів науково-технічної діяльності восени 2012 р. парламентом було прийнято нову редакцію Закону України "Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій". Найближчим часом розпочне роботу новостворений Фонд підтримки малого інноваційного бізнесу [2; 13].

Нині в Україні триває складний процес формування інноваційної інфраструктури. Важливого значення тут набуває створення сприятливих умов для розвитку інноваційних стар-

тапів та малих наукоємних підприємств, впровадження фінансово-фіскальних механізмів стимулювання інноваційної діяльності та забезпечення на належному рівні захист прав інтелектуальної власності. Активна роль держави в цих процесах є визначальною — мінімізувати ризики впровадження нових проєктів шляхом запровадження фінансової підтримки інноваційних стартапів, надання податкових і митних пільг та допомоги при придбанні закордонних патентів вітчизняними винахідниками [2].

Щодо перспектив розвитку інноваційної інфраструктури в Україні В. Семиноженко зазначив, що у найближчому майбутньому має нарешті запрацювати Державний центр трансферу технологій, Фонд підтримки малого інноваційного бізнесу та перший в Україні державний бізнес-інкубатор для інноваційних підприємств. Урядом запроваджується Програма активізації економічного розвитку, яка має сформувати стимули для зростання найбільш перспективних галузей економіки, насамперед — високотехнологічних. Потребує реформування вітчизняне податкове законодавство з метою підтримки суб'єктів інноваційної діяльності та створення сприятливих умов для інвестування небюджетних коштів у реалізацію інноваційних проєктів [2].

Відновлення прямої фінансової підтримки інноваційної діяльності через різноманітні ринкові інструменти (наприклад, як це робиться в Ізраїлі, Франції, Казахстані, Білорусі та інших країнах світу) надасть змогу залучити інвестиції приватного капіталу в цю ризикову, але й водночас перспективну сферу економіки.

Необхідно відмітити, що послідовна реалізація заходів передбачених Державною цільовою економічною програмою "Створення в Україні інноваційної інфраструктури" на 2009—2013 рр. мала б значно активізувати інноваційну діяльність, передусім на регіональному рівні. Проте повною мірою це зробити не вдалося. Розвиток національної мережі трансферу технологій, зокрема створення регіональних науково-інноваційних інформаційних центрів, сприятиме трансферу технологій між науковим і промисловим секторами економіки, а також забезпечить пошук партнерів при кооперації в розробці та впровадженні нових наукоємних технологій [11].

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У ЦЬОМУ НАПРЯМІ

Таким чином, поточний стан розвитку інноваційної інфраструктури України не ха-

рактизує вітчизняну економіку як інноваційно орієнтовану. Активізація розвитку інноваційної інфраструктури вимагає адекватних економічних, правових і соціальних заходів державного регулювання; внесення змін до чинних законів про наукову, науково-технічну й інноваційну діяльність; поточного моніторингу й контролю за станом розвитку в Україні пріоритетних напрямів інноваційної діяльності; створення державної інформаційної інфраструктури; спеціалізованих фінансово-кредитних компаній, цільових венчурних фондів тощо. Держава має стати основним замовником та виконавцем формування головних стратегічно важливих об'єктів інноваційної інфраструктури та залучати інші недержавні структури, що здатні забезпечити якість інноваційної діяльності.

Література:

1. Богацька Н. М. Створення технопарків і наукових парків як засіб інноваційного розвитку економіки України [Електронний ресурс] / Н. М. Богацька, О. П. Онуфрійчук // Современные научные достижения — 2010: материалы Научной конф. Секция "Экономические науки" / Publishing house Education and Science s.r.o. — Режим доступу: http://www.rusnauka.com/3_SND_2010/Economics/56844.doc.htm
2. Семиноженко В. Мінімізувати ризики інноваційного бізнесу має держава [Електронний ресурс] / Сайт "Укрінформ". — Режим доступу: http://www.ukrinform.ua/ukr/news/volodimir_seminogenko_minimizuvati_riziki_innovatsiyogo_biznesu_mae_der_gava_1798917
3. Інноваційна політика: Європейський досвід і рекомендації для України [Електронний ресурс]. — К.: Фенікс, 2011. — Т. 3: Інновації в Україні: пропозиції до політичних заходів. Остаточний варіант (проект від 19.10.2011 р.). — 76 с. — (Матеріали підготовлені в рамках проекту ЄС "Вдосконалення стратегій, політики та регулювання інновацій в Україні" EuropeAid/127694/C/SER/UA, 2009-2011). — Режим доступу: http://kneu.edu.ua/userfiles/our_partners/gudrun/3_UA.pdf
4. Інноваційний розвиток промисловості як складова структурної трансформації економіки України. — К.: НІСД. — 71 с.
5. Ковтуненко К. В. Інноваційна інфраструктура: напрями розвитку та участь держави / К.В. Ковтуненко, Ю.В. Ковтуненко // Проблеми економіки та управління: [зб. наук. праць] / відповід. ред. Й.М. Петрович. — Л.: Видавництво Львівської політехніки, 2012. — № 725. — С. 122—125 с.
6. Мазур О.А. Технологічні парки. Світовий та український досвід / О.А. Мазур, В.С. Шовкалюк. — К.: Прок-бізнес, 2009. — 70 с.
7. Макогон Ю.В. Підвищення конкурентоспроможності України через інноваційну модель розвитку економіки [Електронний ресурс] / Ю.В. Макогон, Т. І. Ніколенко // Вісник Маріупольського державного університету. Серія: економіка. — 2011. — Вип. 2. — С. 64—69. — Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Vmdu_ek/2011_2/index.files/Makogon.pdf
8. Міждисциплінарний словник з менеджменту: навч. посіб. / [за ред. Д.М. Черваньова, О.І. Жилінської]. — К.: Нічлава, 2011. — 624 с.
9. Місце України за Глобальним індексом конкурентоспроможності у 2012—2013 рр. [Електронний ресурс] / Державне агентство з питань науки, інновацій та інформатизації України, Український інститут науково-технічної та економічної інформації. — Режим доступу: http://www.uinte.kiev.ua/viewpage.php?page_id=492
10. Нежиборець В. Інноваційна інфраструктура: проблеми, перспективи, рішення [Електронний ресурс] / В. Нежиборець // Науководослідний інститут інтелектуальної власності Національної академії правових наук України. — Режим доступу: <http://www.ndiiv.org.ua/ua/library/view-innovatsiy-na-infrastruktura-problemy-perspektyvy-rishennja.html>
11. Семиноженко В. Інноваційне майбутнє України // Інновації. Інвестиції. Харківські ініціативи: тези виступу на II Міжнародному економічному форумі, Харківська обласна державна адміністрація, 17 вересня 2010 р., м. Харків.
12. Семиноженко В. Технологічні парки в Україні: перший досвід формування інноваційної економіки / В. Семиноженко // Економіка України. — 2004. — № 1. — С. 16—21.
13. Суліма Є.М. Проблеми і завдання проведення наукових досліджень в університетах [Електронний ресурс] / Є.М. Суліма // Високі технології в наукових дослідженнях університетів: нанотехнології та наноматеріали, інформаційні технології, енергоефективність, технології високих напруг: матеріали Міжнар. наук. конф., 19—20 жовтня 2012 року, Національний технічний університет України "Харківський політехнічний інститут", м. Харків. — Режим доступу: http://www.mon.gov.ua/img/zstored/files/Виступ_Суліми_Є_М_високі_технології.doc

14. Технологічні парки України [Електронний ресурс] // Державне агентство з питань науки, інновацій та інформатизації України. — Режим доступу: <http://dknii.gov.ua/?q=node/1065>

15. Україна в 2020 році: дві версії [Електронний ресурс] / Персональний сайт Володимира Семиноженка. — Режим доступу: <http://www.semynozhenko.net/documents/1940/>

16. Черваньов Д.М. Система інноваційного менеджменту: теорія і практика: підруч. / Черваньов Д.М. — К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2012. — 1391 с.

17. Шовкалюк В. Проблемні питання при створенні та діяльності наукових парків в Україні [Електронний ресурс] / В. Шовкалюк // Наукові парки: українські реалії та світовий досвід: матеріали "круглого столу", 4 червня 2010 р., м. Київ // Німецьке агентство з міжнародного співробітництва, Проект "Сприяння економічному розвитку та зайнятості". — Режим доступу: http://eep.org.ua/files/2010_Наукові парки.pdf

18. Шовкалюк В. Розбудова інноваційної інфраструктури та мережі трансферу технологій в Україні [Електронний ресурс] / В. Шовкалюк // Сучасна інноваційна політика: стан, проблеми та перспективи розвитку: III Міжнародний форум, 19—20 листопада 2009 р., м. Дніпропетровськ // Німецьке агентство з міжнародного співробітництва, Проект "Сприяння економічному розвитку та зайнятості". — Режим доступу: http://eep.org.ua/files/2009_II_MIZHNARODNIY_FORUM.pdf

19. Шовкалюк В. С. Розвиток інноваційної інфраструктури в Україні: проблеми та шляхи їх вирішення [Електронний ресурс] / В. Шовкалюк // Розвиток інноваційної інфраструктури в Україні: матеріали "круглого столу", 2 жовтня 2008 р., м. Київ // Німецьке агентство з міжнародного співробітництва, Проект "Сприяння економічному розвитку та зайнятості". — Режим доступу: http://eep.org.ua/files/2008_Розбудова_інноваційної_інфраструктури_в_Україні.pdf

20. Щодо державної політики підтримки розвитку інноваційних кластерів у промисловості України. Аналітична записка [Електронний ресурс] / Національний інститут стратегічних досліджень при Президентові України. — Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/1069/>

21. The Global Competitiveness Report 2011-2012 [Electronic source] // World Economic Forum. — URL: <http://www.weforum.org/reports/global-competitiveness-report-2011-2012>

References:

1. Bogatska, N. M. and Onufriyuchuk, O. P. (2010), "Establishment of technological and scientific parks as instrument of innovative development of economy of Ukraine", *Materialy Nauchnoj konferencii. Sekcija "Jekonomicheskie nauki"* [Conference Proceedings of the International Conference. Section "Economics"], *Sovremennye nauchnye dostizhenija — 2010* [Modern scientific research — 2010], Publishing house Education and Science s.r.o., available at: http://www.rusnauka.com/3_SND_2010/Economics/56844.doc.htm (Accessed 6 December 2013).

2. The site "Ukrinform" (2013), Volodymyr Semynozhenko: Minimizuvaty ryzyky innovatsijnoho biznesu maie derzhava, available at: http://www.ukrinform.ua/ukr/news/volodimir_seminogenko_minimizuvati_riziki_innovatsijnogo_biznesu_mae_dergava_1798917 (Accessed 24 December 2013).

3. Innovatsijna polityka: Yevropejs'kyj dosvid i rekomendatsii dlia Ukrainy (2011), [Innovation policy: European experiences and recommendations for Ukraine], Feniks, Kyiv, Ukraine, vol. 3: Innovations in Ukraine (Project, 19 October 2011), available at: http://kneu.edu.ua/userfiles/our_partners/gudrun/3_UA.pdf (Accessed 24 December 2013).

4. Innovatsijnyj rozvytok promyslovosti iak skladova strukturnoi transformatsii ekonomiky Ukrainy (2013), [Innovative development of industry as part of structural transformation of the economy of Ukraine], National Institute for Strategic Studies, Kyiv, Ukraine.

5. Kovtunenکو, K. V. and Kovtunenکو, Y. V. (2012), "Innovative Infrastructure: Development Trends and Role of the State", *Problemy ekonomiky ta upravlinnia*, vol. 725, pp. 122—125.

6. Mazur, O. A. and Shovkaliuk, V. S. (2009), *Tekhnolohichni parky. Svitovyj ta ukrains'kyj dosvid* [Technological Parks. World and Ukrainian experience], Prok-byznes, Kyiv, Ukraine.

7. Makogon, Y. Nikolenko, T. (2011), "Ukrainian Competitiveness Level Increase Through the Innovative Model of the Economic Development", *Visnyk Mariupol's'koho derzhavnoho universytetu. Seriya: ekonomika*, vol. 2, pp. 64—69, available at: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Vmdu_ek/2011_2/index.files/Makogon.pdf (Accessed 24 December 2013).

8. Mizhdystyplinarnyj slovnyk z menezhmentu (2011), [Interdisciplinary dictionary of Management], Nichlava, Kyiv, Ukraine.

9. The official site of Ukrainian Institute for Scientific, Technical and Economic Information,

State Agency for Science, Innovation and Informatization of Ukraine (2013), *Mistse Ukrainy za Hlobal'nym indeksom konkurentospromozhnosti u 2012—2013 rr.*, available at: http://www.uin-tei.kiev.ua/viewpage.php?page_id=492 (Accessed 25 December 2013).

10. Nezhyborets', V. (2009), "Innovative Infrastructure: Problems, Prospects, Resolve", Intellectual Property Research Institute of the National Academy of Law Sciences, available at: <http://www.ndiiv.org.ua/ua/library/view-innovatsiyna-infrastruktura-problemy-perspektyvy-rishennja.html> (Accessed 15 December 2013).

11. Semynozhenko, V. (2010), "Innovative future of Ukraine", *Tezy vystupu na II Mizhnarodnomu ekonomichnomu forumi* [Theses of the II International Economic Forum], *Innovatsiiv. Investytsii. Kharkivs'ki initsiatyvy!* [Innovation. Investments. Kharkiv's initiatives!], Kharkiv Regional State Administration, 17 September 2010, Kharkiv, Ukraine.

12. Semynozhenko, V. (2004), "Technological Parks of Ukraine: First Experiences of Forming Innovation Economy", *Economy of Ukraine*, vol. 1, pp. 16—21.

13. Sulima, Y. M. (2012), "Problems and tasks of conducting scientific research at universities", *Materialy Mizhnarodnoi naukovoï konferentsii* [Conference Proceedings of the International Scientific Conference], *Vysoki tekhnolohii v naukovykh doslidzhenniakh universytetiv: nanotekhnolohii ta nanomaterialy, informatsijni tekhnolohii, enerhoefektyvnist', tekhnolohii vysokykh napruh* [High technologies in scientific research of universities: nanotechnologies and nanomaterials, informational technologies, energy efficiency, technology of high voltage], National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute", 19—20 October 2012, Kharkiv, Ukraine, available at: http://www.mon.gov.ua/img/zstored/files/Виступ_Суліми_Є._М._високи_технології.doc (Accessed 20 December 2013).

14. The site of State Agency for Science, Innovation and Informatization of Ukraine (2012), *Tekhnolohichni parky Ukrainy*, available at: <http://dknii.gov.ua/?q=node/1065> (Accessed 5 December 2013).

15. Personal web site of Volodymyr Semynozhenko (2010), *Ukraina v 2020 rotsi: dvi versii*, available at: <http://www.semynozhenko.net/documents/1940/> (Accessed 20 December 2013).

16. Chervan'ov, D. M. (2012), *Systema innovatsijnoho menedzhmentu: teoriia i praktyka* [System of innovation management:

theory and practice], *Vydavnycho-polihrafichnyj tsentr "Kyivs'kyj universytet"*, Kyiv, Ukraine.

17. Shovkaliuk, V. (2010), "Problematic issues in establishment and activities of scientific parks in Ukraine", *materialy "kruhloho stolu"* [Materials of round table meeting], *Naukovi parky: ukrains'ki realii ta svitovyj dosvid* [Scientific parks: Ukrainian reality and world experience], Deutsche Gesellschaft fur Internationale Zusammenarbeit, The project "Economic and Employment Promotion", 4 June 2010 p., Kyiv, Ukraine, available at: http://eep.org.ua/files/2010_Наукові_парки.pdf (Accessed 25 December 2013).

18. Shovkaliuk, V. (2009), "Development of innovation infrastructure and technologies transfer network in Ukraine", *Pratsi III Mizhnarodnoho forumu* [Proceedings of the III International Forum], *Suchasna innovatsijna polityka: stan, problemy ta perspektyvy rozvytku* [Modern innovation policy: state, problems and perspectives of development], Deutsche Gesellschaft fur Internationale Zusammenarbeit, The project "Economic and Employment Promotion", 19—20 November 2009, Dnepropetrovsk, Ukraine, available at: http://eep.org.ua/files/2009_II_МІЖНАРОДНИЙ_ФОРУМ.pdf (Accessed 24 December 2013).

19. Shovkaliuk, V. (2008), "Development of innovation infrastructure in Ukraine: problems and solutions", *materialy "kruhloho stolu"* [Materials of round table meeting], *Rozvytok innovatsijnoi infrastruktury v Ukraini* [Development of innovation infrastructure in Ukraine], Deutsche Gesellschaft fur Internationale Zusammenarbeit, The project "Economic and Employment Promotion", 2 October 2008, available at: http://eep.org.ua/files/2008_Розбудова_інноваційної_інфраструктури_в_Україні.pdf (Accessed 25 December 2013).

20. The site of National Institute for Strategic Studies (2012), *Schodo derzhavnoi polityky pidtrymky rozvytku innovatsijnykh klasteriv u promyslovosti Ukrainy. Analitychna zapyska*, The National Institute for Strategic Studies. Analytical and Prognostic Support for the President of Ukraine, available at: <http://www.niss.gov.ua/articles/1069/> (Accessed 27 December 2013).

21. The site of World Economic Forum (2013), "The Global Competitiveness Report 2011—2012", available at: . — URL: <http://www.weforum.org/reports/global-competitiveness-report-2011-2012> (Accessed 24 December 2013).

Стаття надійшла до редакції 23.01.2014 р.